

דף לד:

עין משפט ד.

חז"מ סימן ה סעיף ב

ב. אין דנים בערב שבת ובערב יו"ט ואפי' נתרצו הבעלי דינים ^א מ"מ יש איסור מצד הדיינים. וע"כ אם הזמינו בע"ד לע"ש ולא בא אין קונסין אותו.

* והיום משום ביטול מלמדין ^ב דנים גם בע"ש ועיו"ט.

ב. ג. אין קובעין זמן לדון בחודש ^ג ניסן וחודש תשרי למי שלא נמצא בעיר, אבל אם בכל זאת קבעו ולא בא קונסין אותו.

ב. ד. גם בניסן ותשרי אם כבר ^ד התחילו לדון קודם ניסן ותשרי, קובעים אף בהם, וכל מקום ומנהגו. וה"ה אם יש רמאות ודחיה מצד הנתבע קובעים אף תחילת דיון בניסן ותשרי.

ה. חתן נותנים לו ג' ימים לפני החופה, וז' ימי משתה אחרי החופה, שאין קובעין לו לדון בהם.

ב. ו. אין דנים תחילת דין ^ה בלילה, אבל גמר דין בממונות דנים. ואם עברו

נ. הטעם שצריכים להיות מתונים בדין, ובע"ש ועיו"ט טרודים. ודוקא לדון אסור אבל לקבל טענותיהם ולפסוק הדין אחר השבת ואחר יו"ט מותר מצד הדיינים, אלא שאינם יכולים לכפות על בעלי הדין לבוא, שגם הם טרודים כ"כ סמ"ע.

ס. ודוקא דיני ממונות מצד הפקר ב"ד הפקר, ובדרך אקראי, אבל גיטין וחליצה אסור לדון בע"ש ועיו"ט. ואין להקל בזה דיש בהם דיקדוק יותר כ"כ הסמ"ע. ואף בקיבלו עליהן.

ע. מימרא דרב יהודה בקמא דף קי"ג ע"א שהם טרודים מפני יו"ט, אבל בחודש סיון קובעים מפני שאין בו יו"ט אלא שני ימים, כ"כ הסמ"ע. ובנמצא בעיר קובעין לו ודנין אותו גם בניסן ותשרי, כ"כ הטור בשם הרמ"ה.

פ. מפסקי מהרא"י סי' ר"ז.

צ. והיינו ע"י כפייה אבל נתרצו שניהם דנים כ"כ הסמ"ע. ומקור הדין בסנהדרין ל"ד ע"א במשנה, ובזה"ז בהזמינו ובאו בלילה כאילו קיבלו עליהם. וגם בלא קיבלו עליהם אם יש נרות דולקות מתיר הסמ"ע להלכה אך לא למעשה, ומשמע דאף לכפותו מותר לדעת

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

ודנו תחילת דין ^ק אין דיניהם דין וי"א דדינם דין.

עין משפט ז.ט.

ח"מ סימן ז סעיף ב

- ב. ממזר ^ר כשר לדון אפי' לנפשות, ואפי' שלשתן ממזרים כשרים לדון.
ג. סומא ^ש באחת מעיניו כשר, אבל ^ת בשתי עיניו פסול לדון, ^א וי"א שבעבר ודן, בדיעבד דינו דין.

עין משפט כ.ל.

ח"מ סימן רנג סעיף א

- א. שנים שנכנסו לבקר את החולה ^ב וצויה בפניהם, כותבים מה שצויה

הסמ"ע ודלא כהש"ך בס"ק ד', ואם עברו ודנו בלילה לאור הנר נראה דיש לסמוך על דברי הסמ"ע ואפי' הש"ך יודה בזה כ"כ בפעמוני זהב (אנקאוה) ע"ש.

^ק. כ"כ הר"ן והרמב"ן והטור בסי' רנ"ג והרא"ש, אבל רשב"ם סובר דאם דנו דיניהם דין והביאו הרמ"א בשם י"א.

ונהגו דז' טובי העיר כופין לדון אף בלילה כ"כ הב"ח. דהוי כקיבלו עליהם אך בסוף סי' כ"ח סעיף כ"ד בהלכות עדות כתב, דלא מהני קבלה ושם קבלת עדות כתחילת דין ועיין בסמ"ע ס"ק ט' וקצות ס"ק ג'.

^ר. מרב יהודה בסנהדרין ל"ו ע"ב, ורמב"ם פ"ב מהלכות סנהדרין.

^ש. מעובדא דההוא סמיא דף ל"ד ע"ב ושם רק באחת מעיניו. והסמ"ע כתב הטעם בשם הרא"ש שהרי גמר דין מהני בלילה וסומא רואה באחת מעיניו טפי וא"כ כשר אפי' לתחילת דין.

^ת. וכתב בסמ"ע הטעם דאיתקש לנגעים, ועיין פ"ת, ובשתי עיניו פסול אפי' נסמא בגמר הדין, ועיין בנתיבות בביאורים.

^א. כ"כ הב"ח. וצ"ל שזה לשיטתו בסוף סי' ה' ס"ק ה' בש"ך לפסוק כרשב"ם וע"ש בסמ"ע. ועיין בספר פעמוני זהב מה שחילק בין פסול הגוף לפסול בזמן.

^ב. מימרא דרב יהודה בפ"ח דב"ב קי"ג וכתב הכסף משנה בפ"ג מסנהדרין הלכה ו' אע"ג דבעינן הגדת עדים חוץ מקידוש החודש דכתיב כזה ראה וקדש, וקיום שטרות דרבנן, כתב הריטב"א ב"ב שם דמה שצויה בפניהם חשוב הגדת עדים, שהודאת בעל דין כמאה עדים דמי.

וכתב הב"ח שאיירי במחלק נכסיו ובקנין בפירוש לכל אחד ואחד מעכשיו אם ימות, שבזה אינו יכול לחזור בו קודם מיתה אם לא עמד מחוליו וע"כ כותבין ועושים דין אם הם

בפניהם אבל אין יכולים לצרף עוד אחד ולעשות דין^א. ואם היו שלושה וביום^ב רצו כותבים רצו עושים דין^ה, אבל כלילה כותבין ואין עושין דין.

* והיינו לדון בכל דברי ספק שנפל בצואה, וכן להחזיק כל אחד במה שציוה. ואין אחד מן היורשים או המקבלים יכולים לומר לבית דין אחר אלך^ו.

עין משפט מ. חו"מ סימן ז פעיף ה

ה ו. י"א דשתויי יין^ז מותר לו לדון דיני ממונות, אבל להורות באיסורין^ח פסול, ואפי' שתה רק רביעית, אבל ביינות שלנו שאינם חזקים יש להתיר בשתיית רביעית.

שלושה.

ג. ואם יתעורר ספק בצואה, ישלחו כתיבתן לפני ג' דיינים והם ידונו בניהם ע"פ כתב הצואה. סמ"ע ס"ק ב'.

ד. כדין שאר דיינים שאם רואין או שומעין בעצמן הדבר בעת שראוי לדון שהוא ביום, יכולין לדון עליו מטעם שלא תהיה שמיעה גדולה יותר מראיה, אבל אם שמעו או ראו כלילה שאז אין זה זמן לדון בתחילת דין, יש לשלושה אלו דין עדים ואין עד נעשה דיין לדון עליו אפי' ביום כמו שנתבאר בסי' ז'. סמ"ע ס"ק ג'.

ה. הטעם דכתיב בפרשת נחלות והיתה לבני ישראל לחוקת משפט, מכאן שנחלות זה דין ונעשים ממילא דיינים כשהם שלושה, ומתנת שכיב מרע כירושה היא. סמ"ע ס"ק א'. ואפי' הקנה השכיב מרע במעכשיו ולאחר מיתתו יש להם דין דיינים. ולא דוקא באותו יום עצמו אלא גם אחר זמן. ועוד שאין עושין דין אלא אחרי מיתת המצווה. כ"כ הרשב"א בשם הריטב"א. מפעמוני זהב.

ו. ואפי' לא ייחד אותם לזה אלא נכנסו סתם מעצמן לבקרו. סמ"ע ס"ק א'.

ז. עיין בפ"ת שהביא ממדרש שחולק. ועיין בתוס' סנהדרין מ"ב ע"א.

ח. לפ"ז דין של עביד איניש דינא לנפשיה שמותר, יהיה אסור לשתויי יין לעשות דין לעצמו, שזה הוראה באיסורין. אמנם גם באיסורין אם פוסק מתוך השו"ע שרי.

ה ז. אין עד ט נעשה דיין, ודוקא אם י העיד כבר אינו יכול להצטרף לדון על אותו מעשה. אבל דיינים שראו כ אפי' כיוונו בתורת עדות אם זה היה ביום, ל דנים ע"פ ראייתם דלא תהיה שמיעה גדולה מראייה, ואם ראו בלילה דנים ע"פ עדות אחרת.

* ח. מה שאין עד נעשה דיין רק בדברים שהם מ מן התורה, אבל בדרכנן דנים, דעד נעשה דיין.

ט. דבעינן עדות שאתה יכול להזימה, והדן בעצמו לא יקבל הזמה על עצמו, או מטעם דכתיב ועמדו שני האנשים, ועיין כתובות דף כ"א.

י. תוס' בתרא קי"ד ע"א ומימרא דרב יהודה שם וכן כתבו הרמב"ם והרא"ש. והגם שבעדות בנמצא אחד מהם קרוב או פסול העדות בטלה ופוסל בכוונה להעיד לבד, עיין בש"ך בסי' ל"ז שכתב דשם צ"ל גזירת הכתוב בעדות.

כ. ואם בשעת מעשה הוזמן הדיין לשם עדות, דיין זה אינו יכול לדון כלל, גם ע"פ עדים אחרים וי"א דאף אם הוזמן דן ע"פ עדות אחרים, ודעה ראשונה היא דעת הרמב"ן והרא"ש ושכן ראוי להורות, וזו גם סברת הרשב"ם בבתרא קי"ג ע"ב. ודעה שניה נראה שזו דעת הרמב"ם כ"כ בב"י.

ל. דאין עליהם בזה תורת עדות כ"כ הסמ"ע. ומש"כ ביום היינו בשעה שראויה לדון כ"כ הטור. ומה שדנים ביום, היינו אפי' אחרי כמה ימים, כיון שראיתם הייתה ביום, משא"כ בראו בלילה דאז לא מהני שמיעה בלילה ולא מהני גם ראייה לדון עליה, עד שיעידו לפניהם אחרים. סמ"ע ס"ק ט"ו.

מ. תוס' כתובות כ"ב ע"ב. ונ"י שם כת' אבל בדרכנן עד נעשה דיין, וכן המחבר בסי' מ"ו כת' שעד הרואה בלילה נעשה דיין בקיום שטרות שהם דרכנן, ועיין בסמ"ע ס"ק ט"ז. והש"ך כתב בשם הב"ח דבראוהו ביו"ט או בשבת שאין דנים בהם הגם שזה מדרכנן מגזירה שמא יכתוב, מ"מ אינם יכולים לדון דכל מה דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון, והט"ז תמה על זה והסיק דיכולים לדון בכה"ג וכן העלה התומים והקצות ע"ש. ועוד כתב הש"ך בסי' מ"ו דעד שחתום בשטר אינו דן באותו שטר עצמו וכן הוא מכתובות ק"ה ע"ב ורמב"ם פכ"ג מהלכות סנהדרין.